

דוד מגיע לאחימלך הכהן בנוב עיר הכהנים

דוד בורח לאכיש מלך גת (פרק כא)

ספר שמואל-א

לא

טו

יב

ט

ד

א

פרק
כא

ימי שמואל

ימי שאול

ימי דוד

על המלך שאול

כח-לא

במלחמה מול
הפלשתים
בגלבוה

שאול ובעלת
האוב

טז-לא

קנאת שאול בדוד
מרדף אחר דוד ואנשיו

טז

שאול אינו
מציית לשמואל
במלחמת עמלק
עונשו הכבד

יג-יד

שאול
ובנו יונתן
במלחמה מול
הפלשתים
במכמש

יא

מוביל את העם
לישועת אנשי
יבש-גלעד
מנחש מלך עמון

ט-י

מחפש אתונות
ומוצא מלוכה

על המלך דוד (בספר שמואל-א)

כג-לא

נדודי דוד עם
אנשיו בברחם
מפני שאול

יח-כב

דוד חתן המלך
אהדת יונתן והעם את דוד
ניסיונות שאול להורגו

יז

דוד וגלית

טז

נמשח
למלך
מנגן
ונושא כליו
של שאול

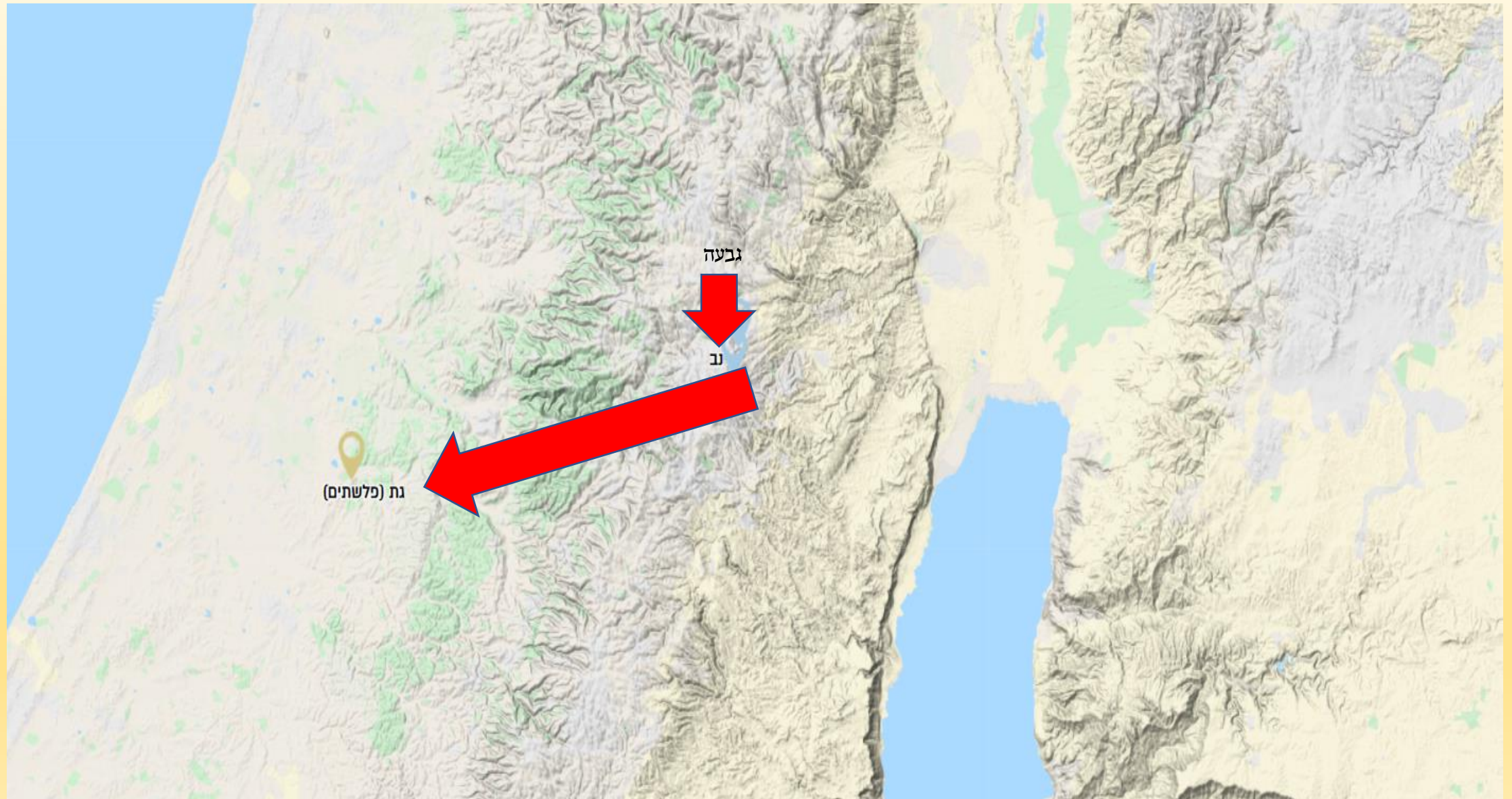
תקציר פרק כא

לאחר שדוד ברח מבית שאול, פרקנו מספר על תחילת הנדודים של דוד ובריחתו משאול.

דוד בא אל אחימלך הכהן ומבקש אוכל ונשק דוד יוצא מהמקום שהתחבא בו בפרק הקודם, והולך אל אחימלך הכהן. אחימלך גר בנב, וכמו שנראה בהמשך מדובר בעיר של כהנים. לשם הגיע המשכן כנראה לאחר חורבן שילה. דוד אינו רוצה לגלות לאחימלך ששאול רודף אותו, ולכן משקר לו, שהוא בשליחות המלך. דוד מבקש מאחימלך לחם לדרך, והכהן מביא לדוד מלחם הפנים. מלבד זאת מבקש גם דוד חרב או חנית, ואחימלך מביא לו את חרב גולית. דואד האדומי מעבדי שאול היה במשכן וראה את שיתוף הפעולה של אחימלך עם דוד.

דוד בורח אל אכיש מלך גת מנב בורח דוד אל בית אכיש מלך גת. בניגוד להליכה הקודמת שלא מצאנו בה ניסוח של בריחה, כאן נשמע כאילו שאול כבר נושף בעורפו של דוד. גת היא עיר פלשתית, ודוד לכאורה מבקש למצוא מקלט אצל האויב כדי ששאול לא ישיג אותו. אלא שתוכניותיו של דוד משתבשות מיד כשהפלשתים מזהים אותו: "הֲלוֹא זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאָרֶץ הַלֹּא לָזָה יַעֲנֶנּוּ בַּמַּחֲלוֹת לֵאמֹר הֲכֵּה שָׂאוּל בְּאֶלְפֹ וְדָוִד בְּרַבְבָּתוֹ". דוד שומע זאת ומבין שעליו לברוח משם מיד. הוא עושה את עצמו למשוגע. אכיש מוותר על השבוי שהיה יכול להשיג, ואומר לעבדיו: "חֲסַר מְשֻׁגָּעִים אֲנִי?!". כך דוד יכול היה לצאת מהעיר הפלשתית ולהמשיך לברוח משאול.

מסעות בריחת דוד בפרק כא

דוד בורח לנוב עיר הכהנים

פס' א. וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ (מהפגישה בשדה עם יהונתן בפרק הקודם)
וַיְהוֹנָתָן בֶּן אֲבִי הָעִיר (=אל עירו, כנראה לגבעת-שאול, עירו של אביו שאול).
וַיָּבֵא דָוִד נָבִיחָה (=אל העיר נוב) . . .

דוד בורח אל אחימלך – הכהן לעיר נוב (ב-ג)

ברוכים הבאים
לנוב עיר הכהנים

וַיָּבֵא דָּוִד נֹבָה (=אל העיר נוב) אֶל אַחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן (נוב הייתה עיר הכוהנים, שם עמד המשכן באותו זמן)

הערה: אחימלך היה אז הכהן הראשי של המשכן. הוא כנראה היה אותו אחיה שהסתובב עם שאול ושאל לו בה',
הוא היה בן אחיטוב. אחיטוב היה אחיו של אי-כבוד בן פינחס בן-עלי, עליהם מסופר בפרק ד)

דוד

אחימלך הכהן

דוד משקר לאחימלך (ג)

וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאַחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן:

הַמֶּלֶךְ עֹנֵי דָבָר, וַיֹּאמֶר אֵלַי: אִישׁ אֵל יִדַע מְאוּמָה

אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלְחָךְ וְאֲשֶׁר עָוִיתָ, !

וְאֵת הַנְּעָרִים יוֹדְעָתִי אֵל מְקוֹם פְּלֹנִי – אֶלְמוֹנִי

(=הוריתי להם לחכות לי במקום מסוים)

"פלוני" = פ.ל.א, פילאי, מכוסה, נעלם, לא ידוע. "אלמני" = א.ל.ם, יש לשתוק כשמדברים עליו.

אחימלך מתפלא לראות את דוד בא לבדו (ב-ד)

וַיַּחְרַד (=מיהר בחששנות) אַחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד,

וַיֹּאמֶר לוֹ:

מִדּוּעַ אַתָּה לְבִדְךָ וְאִישׁ אֵין אִתְּךָ?! (בדרך-כלל דוד

אשר שימש כשר-עבא אצל שאול, הסתובב עם חיילים) (ב)

דוד מבקש מאחימלך לחם ואחימלך נותן לדוד לחם (ד-ז)

הכהן (אחימלך)

וַיַּעַן הַכֹּהֵן אֶת דָּוִד, וַיֹּאמֶר:

אֵין לָחֶם-חֹל אֶל תַּחַת יָדַי (=אין לחם חולין ברשותי) כִּי אִם (=אלא): לָחֶם קִדְּשׁ יֵשׁ (לחם הפנים, ראה הערה למטה)

אִם נִשְׁמְרוּ הַנְּעָרִים אֲךָ מֵאִשָּׁה (=תקבל את הלחם בתנאי שהנערים שלך לא טמאים בטומאה הבאה

מחמת מגע-מיני עם אישה הדורשת תהליך טהרה של המתנה עד הערב, רחצה וכו'.

כנראה שמכבוד דוד הוא לא כולל אותו בין הנערים הצריכים טהרה, אך בוודאי מתכוון גם אליו) (ה)

וַיִּתֵּן לוֹ הַכֹּהֵן קִדְּשׁ (=לחם הפנים שהוא לחם קדש)

כִּי לֹא הָיָה שָׁם לָחֶם (חול) כִּי אִם (=אלא רק): לָחֶם-הַפְּנִים הַמוֹסְרִים מִלְּפָנֵי-ה'

לְשׁוֹם לָחֶם חֵם בְּיוֹם הַלִּקְחוֹ (=לחם הפנים שהוחלף כדי לשים במקומו לחם פנים חדש חם, זה היה ביום

ההחלפה בין מערכות הלחמים) (ז)

דוד

וַעֲתָה מַה יֵּשׁ תַּחַת יָדְךָ (=מה יש בהישג ידך או ברשותך)

5 לָחֶם תָּנָה בְּיָדִי, אֹו הַנִּמְצָא (=או כל אוכל שיש)

(הערה פרשנית: לא ברור מדוע דוד נוקט דווקא במספר 5.

לפי דעה מסוימת בגמרא 5 לחמים מתוך 12 זה חלקו של כהן-גדול,

בלחם הפנים, של אחימלך במקרה זה)

וַיַּעַן דָּוִד אֶת הַכֹּהֵן, וַיֹּאמֶר לוֹ:

כִּי אִם אִשָּׁה עֲצָרָה-לָנוּ (=מנועה מאתנו)

כְּתָמוּל שְׁלִשִׁים בְּצֵאתִי (=אנו טהורים כמו מנהגנו מאז

ומתמיד בכל פעם שיוצאים למשימה, שכן על המחנה להיות קדוש)

וַיְהִיוּ כָּלֵי-הַנְּעָרִים קִדְּשׁ (=גם כלי האצילה של הנערים הם קדש):

וְהוּא דָּרָךְ-חֹל (מנהגנו להישמר ממגע מיני עם אישה גם

במשימות חולין שאין בהם קדושה, כמו מסעות צבאיים וכד')

וַאֲפֹ כִּי הַיּוֹם יִקְדָּשׁ בְּכָלִי (משפט קשה. ניתן לפרש: קל-

וחומר שהכלים שלנו טהורים כשאנו באים למקום קדוש כמו

המשכן, לכן כשנקבל היום את הלחם נוכל לאכול בקדושה.) (ו)

הערה פרשנית:

בטבלה מובא הפירוש לפי שיטה המסבירה ש"לחם הקדש" הכוונה ללחם הפנים.

למעשה יש שני פירושים אפשריים ל-"לחם קדש":

1. לחם-הפנים (רוב הפרשנים). הבעיה בפירוש זה היא ההלכה שרק כהן טהור אוכל מלחם הפנים ולא זר כמו דוד.

(היתרון בפירוש זה הוא פס' ז - אחימלך נתן לו מלחם הפנים)

2. לחמי-תודה המצורפים לשלמי-תודה. הבעיה בפירוש זה הוא פס' ז, שממנו משתמע שנתן לו מלחם הפנים.

היתרון בפירוש זה הוא שמלחמי תודה גם אדם טהור יכול לאכול ולא רק כהן.

פס' ח. וְשֵׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי-שָׂאוֹל בְּיוֹם הַהוּא,

נֶעְצָר לְפָנָיו ה' (מתעכב לעורך עבודה ותפילה לה'.. יש שפירשו מנוע מלהיכנס למשכן מסיבה מסוימת, אולי כי היה נוכרי)

וְשֵׁמוֹ דָּאָג הָאֲדָמִי (=אז שהיה אדומי ממש, או נקרא אדומי על שם אירוע מסוים שקשור לאדום שהיה מעורב בו)

תפקידו: אַבִּיר-הָרָעִים אֲשֶׁר לְשָׂאוֹל (=הממונה על רועי-המקנה של שאול)

דָּאָג הָאֲדָמִי

הערות:

1. פס' זה משמש הערת רקע של המספר להלשנת דואג האדומי לשאול בפרק הבא. העובדה שהוא נעצר לפני ה' תביא לכך שהוא יראה את אחימלך משתף פעולה עם דוד.
2. המילים "אשר לשאול" מופיעות כאן פעמיים כדי להדגיש את נאמנותו הרבה לשאול, גם עובדה זו לידי ביטוי בפרק הבא)

דוד מקבל מאחימלך גם את חרב-גולית (ט-י)

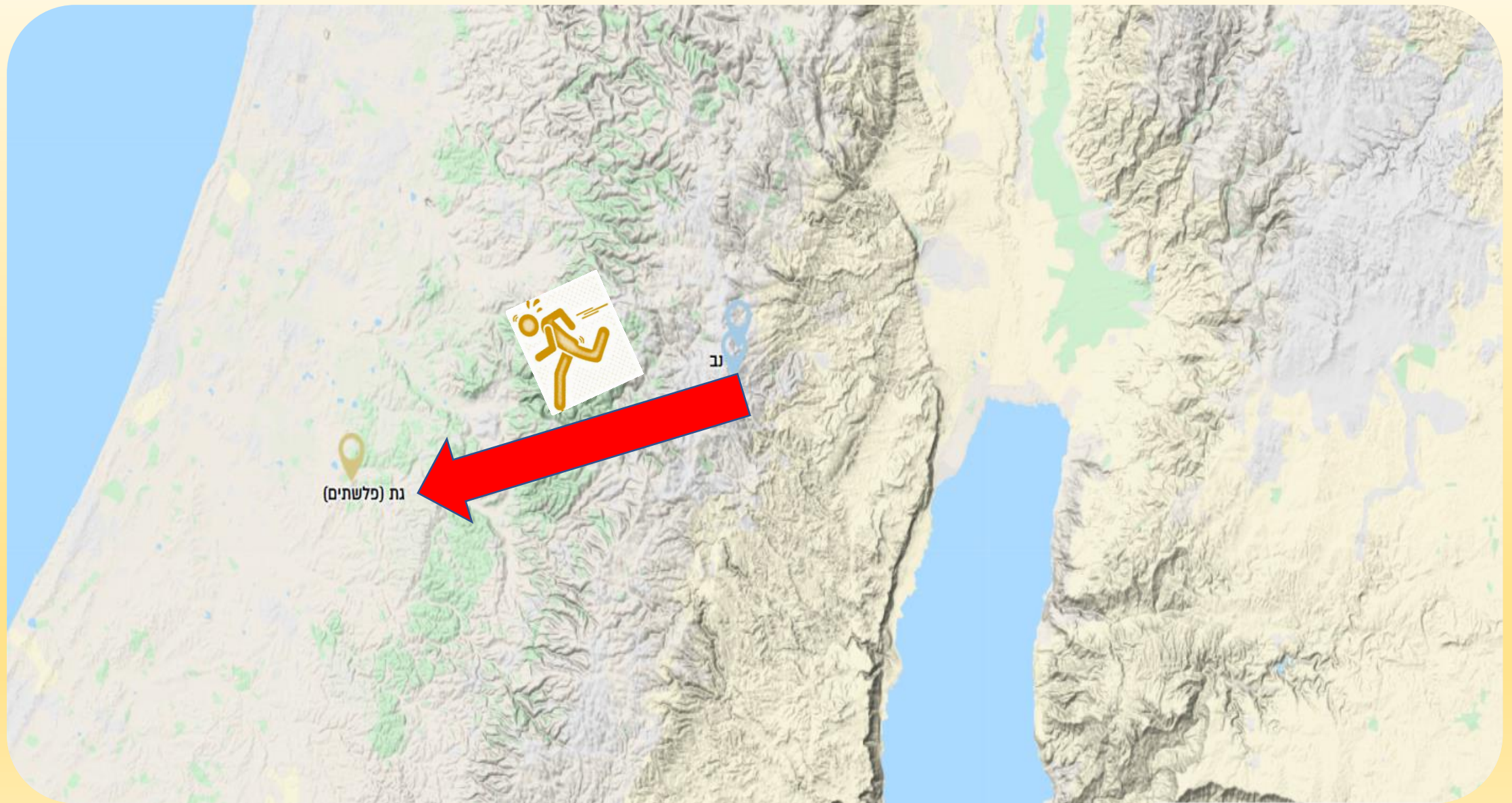
הכהן (אחימלך)	דוד
<p>ויאמר הכהן: חַרְבַּ גְּלִית-הַפְּלִשְׁתִּי אֲשֶׁר הִכִּיתָ בְּעַמְּק-הָאֵלֶּה (מכיוון שאתה הוא זה שהכית את גלית הרי שיש הצדקה לתת אותה לך) הִנֵּה הִיא לְוִטָּה (=עטופה) בַּשְּׂמֹלָה (=בתוך בגד) אַחֲרֵי הָאֵפוֹד (=מאחורי הבגד ששואלים בו באלהים). אִם (תרצה) אַתָּה - תִּקַּח לָךְ. קַח ! נִימוֹק: כִּי אֵין אַחֲרֵת זֹולָתָהּ בְּזֵה ! (אין לנו כל כלי נשק אחרים שהרי אין לכוהני המשכן כלי נשק) (י)</p>	<p>ויאמר דוד לאחימלך: וְאֵין יֵשׁ פֶּה (=האם יש פה) תַּחַת-יָדְךָ חֲנִית אוֹ חֶרֶב ? כִּי גַם (=בנוסף לעובדה שהשימה הינה סודית) חַרְבִּי וְגַם כְּלִי לֹא לְקַחְתִּי בְיָדִי, כִּי הָיָה דְבַר-הַמֶּלֶךְ נְחוּזָן (נחוזן = מילה קשה, אולי דחוף). (ט)</p>
	<p>ויאמר דוד: אֵין כְּמוֹהָ, תִּנְנֶנָּה לִי.</p>

הערה: הסיבה להנחת החרב במשכן ליד האפוד היא כנראה כי בעולם הקדום היו נוהגים לשים כלים וחפצים של האויב המנוצח במקום מקודש.

מטרת הדבר הייתה להראות שהאל שלך ניצח את האויב או את האל של האויב.

דוגמאות: א. הפלשתים הניחו את ארון הברית במקדש האל דגון (פרק ה). ב. הפלשתים שמו את כליו של שאול נשמרו בבית עשתרות (פרק לא).

דוד בורח מהמשכן בנוב לאכיש מלך גת

דוד בורח אל אכיש מלך גת (יא-טז)

וַיָּקָם דָּוִד, וַיִּבְרַח בַּיּוֹם-הַהוּא מִפְּנֵי שָׂאוּל, וַיָּבֵא אֶל אַכִּישׁ מֶלֶךְ-גֵּת.

הערה: דוד ברח אל עיר פלשתית כי בתחום ישראל פחד להישאר. דווקא אל העיר גת כי היא הייתה קרובה לגבול שבט יהודה.

אכיש

(מאמין שזה משוגע ולא דוד, פס' טו-טז)

וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ אֶל עֲבָדָיו:
הֲנֵה תֵּרְאוּ אִישׁ מִשְׁתַּגֵּעַ,
לָמָּה תָּבִיאוּ אֹתוֹ אֵלַי?!

(האם) חֲסֵר מְשֻׁגָּעִים אָנִי

כִּי הֵבֵאתֶם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלַי?!

(=שגם איש זה יהיה עלי למעמסה ?

הֲזֶה יָבֹא אֶל בֵּיתִי?!

דוד

(עושה עצמו משוגע, פס' יג-יד)

וַיִּשֶׂם דָּוִד אֶת הַדְּבָרִים-הָאֵלֶּה בְּלִבּוֹ,
וַיֵּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אַכִּישׁ מֶלֶךְ-גֵּת.

וַיִּשְׁנֶן אֶת טַעְמוֹ בְּעֵינָיָהֶם (=שינה את

התנהגותו כדי שהם יחשבו אותו כחסר דעת)

וַיִּתְהַלֵּל בְּיָדָם (=התנהג בטירוף כשהיה אחוז בידיהם)

וַיִּתֵּן עַל דַּלְתוֹת-הַשַּׁעַר

(=שרט ועשה תווים בדלתות שער בית-המלך)

וַיִּזְרַד רִירוֹ (=את הרוק שלו) אֶל זִקְנוֹ

(כמו שעושים אנשים בעלי מוגבלות נפשית)

עבדי אכיש

(מסגירים את דוד לאכיש, פס' יא-יב)

וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי אַכִּישׁ אֵלָיו:

הֲלוֹא זֶה דָּוִד מֶלֶךְ-הָאָרֶץ (=מנהיג מקובל)

הֲלוֹא לָזֶה יַעֲנוּ בַּמַּחְלוֹת (ישירו וירקדו)

לֵאמֹר: 'הֲכֹה שָׂאוּל בְּאֶלְפוֹ וְדָוִד בְּרַבְבָּתוֹ'

(תזכורת: בפרק יח סופר שנשות ישראל שרו ושיבחו את

שאוול ודוד החוזרים מהכאת פלשתים, שהכה שאול אלפי

פלשתים, בעוד שדוד הכה רבבות (=עשרות אלפי) פלשתים)

